

Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remissvar: En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk (SOU 2025:93)

Diarienummer: LI2025/01500

Från: Sveriges Allmänningsskogars Förbund

Sveriges Allmänningsskogars Förbund (Förbundet) företräder 21 besparings- och allmänningsskogar i Dalarna, respektive Norrbotten, vilka tillsammans äger mer än 670 000 hektar skog. Dessa skogar ägs i sin tur av ca. 35 000 delägare, varav många är boende i närområdet och verksamma inom jord- och skogsbruk.

Besparings- och allmänningsskogarna utmärker sig genom sitt lågintensiva överhållningsskogsbruk som innebär att man avverkar senare än de flesta andra skogsägare. Denna form av förvaltning liknar de moderna ekologiska landskapsmodellerna och producerar en stor mängd mycket högklassigt virke, samtidigt som man gynnar den biologiska mångfalden och binder kol i skogen under längre tid än genomsnittlig svensk skogsförvaltning.

Allmännings- och besparingsskogarna har skötts långsiktigt i generationer och bidrar starkt till den lokala ekonomin. Det är dock avgörande att påpeka att förbundets medlemmar bedriver ett aktivt produktionsskogsbruk. Vårt främsta mål är att producera högkvalitativt virke. Att allmännings- och besparingsskogarna har ett långsiktigt perspektiv får inte tolkas som att vi accepterar inskränkningar i brukandet eller att vår skog ska betraktas som områden där staten kan ställa krav på naturhänsyn utöver lagens krav utan att betala ersättning.

Synpunkter på aktuell remiss

Förbundet välkomnar utredningens ansats att tydliggöra produktionsmålet och stärka rättssäkerheten för skogsägare. Det är positivt att utredningen lyfter behovet av en långsiktigt hållbar spelplan för att våga investera i skogen. Förbundet ser dock med oro på förslag som innebär ökad detaljreglering och ökade kostnader för skogsägaren utan motsvarande intäkter. Förbundets grundinställning är att äganderätten måste respekteras och att intrång ska ersättas. Förbundet vänder sig emot alla förslag som inskränker brukanderätten utan att full ekonomisk kompensation utgår.

Förbundet välkomnar förslagen om konstruktiva lösningar på allvarliga systemfel och långdragna konflikter mellan intressenter. Skogen och skogsbruket väcker känslor hos

många medborgare och konfliktytorna är stora. Därför tror vi att merparten av de förslag som levererats i slutbetänkandet kan lösa många av de problem och konflikter vi upplever idag. På grund av stor samsyn med utredarens förslag har vi få förslag på ändringar eller avstyrkanden.

Svenskt skogsbruk måste få till den förändring och ges de förutsättningar det behöver och förtjänar. Inte bara för de som idag äger, brukar, köper och förädlar skogen och dess produkter, utan framför allt för de kommande generationer svenskar som behöver goda förutsättningar med de förnybara resurser vi lämnar efter oss.

Förslag om ett nytt sätt att redovisa skogens klimatnytta

Förbundet välkomnar förslaget om att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket får i uppdrag att ta fram ett nytt mått för skogens klimatnytta som inkluderar kollagerförändringar i skog och träprodukter, utsläpp från värdekedjan samt potentiellt undanhållna utsläpp från andra produkter. Detta är av stor vikt för att få bukt med all desinformation och osakliga påståenden om skogens klimatnytta som cirkulerar i samhälle och media.

Förslag om naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn

Grundförutsättningen måste vara att om staten vill skydda mark (oavsett orsak) så ska markägare ha marknadsmässig ersättning. Det bör finnas en definierad som gräns för vilket intrång en markägare förväntas stå utan ersättning för.

Förbundet bifaller förslagen om att staten en gång för alla kungör hur stor areal som skall undantas från skogsbruk och hur Sverige avser att bidra till EU:s gemensamma åtaganden. Sverige måste även synkronisera sina rapportering och implementeringar av EU-rättsliga åtaganden med andra medlemsländer, utan myndigheters eller politikernas ambitioner att lägga sig på nivåer högre än de rättsliga föreskrifter som kommer från EU.

Vi bifaller även förslaget att Skogsstyrelsen bör prioritera arbetet med att säkerställa en långsiktig, ändamålsenlig och robust metod för att följa upp den hänsyn till miljön som har tagits vid skogliga åtgärder. Denna uppföljning är påkallad och viktig, inte minst för att belysa den natur- och kulturvårdshänsyn hundratusentals skogsägare tar vid skogsbruksåtgärder utan att erhålla ekonomisk kompensation för denna.

Vi uppskattar verkligen att utredningen föreslår en minskning av hänsyn till kolbottnar och odlingsrösen i områden där dessa är vanligt förekommande.

Skydd för fåglar

Förbundet delar utredningens syn på att fågeldirektivet tillämpas på ett sätt som är mer långtgående och ingripande för markägare än vad som är nödvändigt. Därför tillstyrker vi förslaget att avgöra vilka fågelarter som inte befinner sig på en tillfredsställande nivå, liksom inom vilket geografiskt utbredningsområde bedömningen av tillfredsställande nivå ska göras. Som utredningen konkluderar: Fokusera på om skogsbruksåtgärder väsentligt påverkar möjligheten att bibehålla eller återupprätta den tillfredsställande nivån av fågelarten.

Vi tillstyrker även förslaget att om en fågelart ej anses befinna sig på en otillfredsställande nivå, så skall detta ej leda till förbud mot åtgärder, utan i stället skall arten skyddas med de verktyg för skydd som finns i 7 kap. miljöbalken eller genom naturvårdsavtal.

Om restriktioner ändå läggs på en markägare för att skydda fåglar, förutsätter vi full ekonomisk kompensation för dessa restriktioner genom marknadsmässig ersättning om 125%. Detta bör gälla vid alla typer av expropriering eller åtgärdsförbud, oavsett vilken lagstiftning som används för att belägga skogsägaren med restriktioner.

Vi är överens med utredaren att kvalificeringen av vad som utgör en otillåten störning måste ändras till att fokusera på om skogsbruksåtgärder väsentligt påverkar möjligheten att bibehålla eller återupprätta en tillfredsställande nivå av fågelarten.

Upphävande av områdesskydd

Vi tillstyrker detta kloka förslag. Om de naturvärden man en gång önskade skydda, av olika anledningar försvunnit, så finns ingen anledning att fortsätta använda skattemedel för att finansiera frånvarande naturvärden. Det här borde inte vara den kontroversiella fråga som vissa intressenter fått det till att vara. Det är helt enkelt bättre att använda dessa begränsade ekonomiska resurser där de gör störst nytta.

Skogsmarksskyddsområden i fjällnära skog

Så länge ersättningsnivån är marknadsmässig, rättssäker och skyndsamt så är förbundet för ett införande av rätten att kräva att ett skogsmarksskyddsområde på berörd del av fastigheten när en ansökan om tillstånd till avverkning i fjällnära skog nekas.

Förslag om rådgivning

Under senare tid har Skogsstyrelsens arbete förändrats från en mer rådgivande funktion, till mer tillsynsbaserad verksamhet. Detta har olyckligtvis skett parallellt med införande

av EU-förordningar och nationella skogspolitiska ambitioner, vilket skapat en mycket osäker och otydlig tillvaro för landets skogsägare. Därför tillstyrker vi förslaget att regeringen beslutar om en särskild anslagspost för rådgivning i regleringsbrevet till Skogsstyrelsen, i syfte att rådgivningen återigen ska utgöra en huvudsaklig del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet med tydligt fokus på måluppfyllelse av skogspolitiken.

Förslag för ökad skogsproduktion

Detta förslag är centralt om Sverige och resten av EU skall leva upp till ambitionerna om grön omställning och kolinlagring. Den svenska skogsbiomassan kan - och kommer spela en central roll i framställning av befintliga (liksom framtida) råvaror och energiproduktion. Därmed måste produktionen öka, där så är lämpligt.

Förslaget om att Skogsstyrelsens ansvar för att samordna uppföljning, utvärdering och rapportering av det mål för skogsproduktion som parallell till miljömålsuppföljningarna är också det en mycket viktig förändring om man vill vara seriös med de så kallade "jämförbara målen" inom svensk skogspolitik.

Likaså instämmer vi i att Skogsstyrelsen får i uppdrag att uppdatera sina föreskrifter om vegetativt förökat skogsodlingsmaterial i syfte att tillåta en användning som inte begränsas av den areal som föryngras med sådant material.

Förbundet välkomnar förslaget att ta bort kravet på att främmande trädslag (till exempel contorta) endast får användas i "undantagsfall". Skogsägare behöver verktyg för att möta klimatförändringar och öka möjligheten att sprida risker. Att ersätta tillståndskrav med anmälningsplikt och ta bort arealbegränsningar för vegetativt förökat material är steg i rätt riktning.

Förbundet tillstyrker förslagen om Skogsstyrelsen ser över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder och utövar en bättre tillsyn av återväxten efter slutavverkning.

Förbundet avstyrker förslag som innebär kraftigt skärpta detaljkrav på föryngringsåtgärder (till exempel kortare tidsfrister och högre plantantal) om dessa enbart leder till ökade kostnader och minskad flexibilitet för skogsägaren. Skogsägare har redan idag starka incitament att få upp ny skog för framtida intäkter. En piska i form av detaljreglering är fel väg att gå.

Förslaget om bättre skötsel av ungskogar med avseende på röjning tillstyrks då denna fas lätt hamnar i skymundan till förmån för fokus på andra skogsbruksåtgärder.

Förslaget om ökad möjlighet till gödsling (där så är lämpligt) gillas och ligger dessutom i linje med målbildsförvaltningens förslag.

Att öka potentialen för askåterföring kommer sannolikt inte att bli någon signifikant drivkraft i att öka produktionen på nationell nivå, men om detta genomförs är det av stor vikt att Skogsstyrelsen kan agera rådgivande funktion.

Begränsa skogsskadorna

Vikten av detta ämne kan knappast överdrivas. Ett aktivt skogsbruk är det bästa skyddet mot skogsskador. Myndigheterna måste arbeta för att främja och stötta ett aktivt skogsbruk. Oavsett klimatförändringarnas konsekvenser så måste skoglig planering ske på lång sikt. Vi tillstyrker att satsningen på skogsskadecentrum bör fortsätta prioriteras av SLU och utgöra ett kunskapsnav för hela skogssektorn och andra forskningscentra. Dock är det önskvärt att informationen därifrån sprids till skogsägare på ett mer effektivt sätt än idag. Exempelvis skulle Skogsstyrelsen kunna anta en mer uttalad roll i kunskapsförmedling från skogsskadecentrum till skogsägarna. Denna kunskapsförmedling eller rådgivning behöver uppdateras, i synnerhet gällande så kallad multiskadad skog.

Det vore dessutom på tiden att länsstyrelserna får i uppdrag att göra en översyn av reservatsföreskrifter utifrån risken för skogsskador i reservaten, samt att minimera risken för spridning till angränsande fastigheter.

Myndigheterna måste stötta, inte straffa, skogsägare som drabbas av skador.

Begränsa viltskador på skog

Förbundet är enigt med utredaren. Det behövs ett tydligare mål för betesskador på skog och att driva på viltförvaltningarna mot mer balanserade populationer av hjortdjur. En hårdare reglering av viltstammarna skulle potentiellt minska skadebilden i skogar hos de av våra medlemmar som drabbats svårt av så kallad multiskadad skog.

Lägsta ålder för förnygringsavverkning

Förbundets medlemmar förvaltar sina skogstillgångar i stor utsträckning med överhållning av sin skog för att främst producera högklassigt sågvirke. Om sänkt slutavverkningsålder leder till att andra skogar i regionen avverkas tidigare riskerar våra medlemmar att bli stående med än mer förhållandevis äldre skogar vilket skulle kunna leda till problem vid skogsbruksåtgärder, eftersom ju äldre skogen är, desto större sannolikhet är det att den härbärgerar fler naturvärden än sina yngre motsvarigheter. Förbundet tillstyrker utredarens förslag, men önskar ett förtydligande att sänkt lägsta slutavverkningsålder inte skall påverka förutsättningarna för de skogsägare som väljer att avverka senare.

Robusta vägar

Förbundets medlemmar har över lag mycket hög kvalitet på sina vägar och vi välkomnar därför ambitionen att underlätta för utbyggnad och underhåll av skogsbilvägar och därigenom få till stånd en högre kvalitet över riket. Detta är en förutsättning för effektivt skogsbruk, samt inte minst minskar risken för skador och ökar framkomligheten för räddningstjänsten.

Däremot motsätter vi oss tvingande standarder om de medför stora kostnadsökningar utan tydlig nytta för fastigheten.

Förslag om förstärkt skogsforskning

Sverige behöver stärka skogsforskningen och vi tillstyrker därför även förslaget om ett forskningsprogram med inriktning mot skogsskötsel.

Förslag om evidensbaserat arbetssätt

Detta förslag är mycket viktigt i en tid av desinformation och känslobaserade åsikter kring skog och skogsbruk. Vi tillstyrker förslaget om att Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets instruktioner kompletteras med en skrivning om att deras uppdrag skall utgå från vetenskap och berövad erfarenhet. Vi behöver se mer av evidensbaserat arbetssätt som är systematiskt, transparent och baserat på vetenskap och beprövad erfarenhet!

Ett tydligare Sverige i EU

Vi instämmer helt. Sverige är en del av EU och måste agera därefter.

När EU-kommissionen stipulerar rättsakter som är direkt skadliga eller kan komma att signifikant påverka svensk näringsverksamhet och ekonomi så måste svenska politiker vara på tå och tidigt protestera tydligare samt arbeta tillsammans med andra länder för att mer radikalt omforma dessa rättsakter och därmed minimera konsekvenser för våra basnäringar. Det räcker inte längre att nonchalant vifta bort tyngande förordningar som obstruerar eller omöjliggör skogsbruk med att "EU har bestämt det". Svenska politiker måste höras och arbeta hårdare för skogsnäringen. Likaså måste myndigheter arbeta för att minimera effekter av förordningar när de implementeras.

Förslag om miljömålssystemet

Vi tillstyrker utredarens förslag om att miljömålen måste ses över och tydliga delmål upprättas. En fråga förbundet drev inom ”Gröna steg” var att man bör mäta indikatorers derivata, alltså att se om vi rör oss i en positiv riktning med avseende på miljömålen, i stället för att ha statiska mål som orimligen kan nås om en hållbar utveckling inom skogsbruk och skogsindustri inte skall äventyras.

Dessutom efterlyser vi anpassade synergier med EU:s ambitioner som ibland överlappar miljömålen. Emellanåt kan den reflekterande individen undra varför man skall ha såväl nationella som federala miljömål.

Avslutning

Som aktiv skogsbrukare vill förbundet understryka att äganderätten är grunden för allt brukande. Om samhället önskar att våra allmännings- och besparingsskogar ska tillhandahålla nyttigheter utöver den generella hänsynen – exempelvis ökade avsättningar för biologisk mångfald, kolinlagring eller sociala värden – förutsätter vi att full ekonomisk kompensation utgår. Intrång i pågående markanvändning måste ersättas till 125 % av marknadsvärdet, oavsett om det gäller fjällnära skog eller andra områden. Detta måste också tas till federal nivå om EU:s lagstiftning bromsar eller omöjliggör vår verksamhet. Art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet har skapat stora problem, inte bara för förbundets medlemmar, utan för skogsägare över hela landet då pågående markanvändning hindras utan rätt till ersättning.

För att våra medlemmar ska kunna fortsätta leverera klimatnytta och råvara krävs att politiken litar på vår kompetens som skogsbrukare. Om samhället vill ha mer naturvård eller andra nyttigheter från våra marker utöver den generella hänsynen, måste principen vara att detta köps genom ersättning eller avtal, inte genom tvingande reglering utan kompensation. Oavsett på vilken nivå besluten tagits.

Nicklas Samils, Sveriges Allmänningsskogars Förbund

Enviken, 2025-12-11